

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาว่า นายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กระทบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ นั้น ได้ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔ และคณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า นายสุนทรฯ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ นายสุนทรฯ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๕๘ มีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปราจีนบุรี เขตเลือกตั้งที่ ๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับนายสุนทรฯ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง ทั้งนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งความเห็นดังกล่าวพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการ

ตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ มาตรา ๑๐๕ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเห็นว่าความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ ขอบด้วยกฎหมายและไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเป็นประการอื่นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม หลังจากนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖๕/๒๕๕๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าให้เป็นที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องนี้ได้ ข้อเท็จจริงในคดีนี้จึงต้องฟังเป็นยุติตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วว่า นายสุนทรฯ ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้นายสุนทรฯ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายสุนทรฯ เป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งแล้ว

ประเด็นที่สอง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการ ก่อ หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา” ดังนั้นกรณีของนายสุนทรฯ จึงเข้าข่ายตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง

ปัญหาที่ว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคหนึ่ง เสียเองจะถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้กระทำตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง หรือไม่

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่งปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

ผู้ถูกร้องอ้างว่า การกระทำของนายสุนทรฯ เป็นการกระทำในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น ไม่ได้กระทำในฐานะกรรมการบริหารพรรค แต่แท้ที่จริงแล้วนายสุนทรฯ ก็เป็นทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและกรรมการบริหารพรรคด้วย ต้องถือว่านายสุนทรฯ กระทำในฐานะกรรมการบริหารพรรคด้วย ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ผู้ถูกร้องอ้างว่า คำว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่ใช่คนเดียวกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง พร้อมทั้งยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งผู้ร้องเองก็รับว่าไม่มีข้อมูลใดในสำนวนที่จะชี้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ จึงเชื่อว่าคงไม่มีหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่นมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ ดังอ้าง

อย่างไรก็ดี เห็นว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” ในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง หมายความว่า กรรมการบริหารพรรคการเมืองคนหนึ่งคนใดก็ได้ เพราะหากตีความว่า “กรรมการบริหารของพรรคการเมืองผู้ใด” หมายความว่าต้องเป็นกรรมการบริหารพรรคคนอื่นที่ไม่ใช่คนเดียวกับกรรมการบริหารพรรคผู้กระทำผิดแล้ว ผลก็จะเป็นว่า ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกพรรคที่ไม่ได้เป็นกรรมการบริหารพรรค จะต้องมีการบริหารพรรค ๑ คน มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ แต่ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคด้วยต้องมี

กรรมการบริหารพรรคอีกคนหนึ่ง รวมเป็น ๒ คน มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย ฯลฯ เท่ากับ เป็นการเพิ่มเติมองค์ประกอบของการกระทำความผิด ทั้ง ๆ ที่ทั้งสองกรณีควรมีองค์ประกอบ เช่นเดียวกัน ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงเป็นข้ออ้างที่ไม่ชอบด้วยเหตุผล

อันที่จริงแล้ว กรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ บัญญัติไว้ กล่าวคือ มีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้สมาชิก กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และเมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็มีหน้าที่ต้องควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่งพรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้ การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ดังนั้น หากกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้กระทำ ความผิดเสียเอง กรณีจึงเป็นการร้ายแรงยิ่งกว่าการมีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึง การกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเสียด้วยซ้ำ

รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ได้วางข้อสันนิษฐานทางกฎหมายเด็ดขาด โดยใช้คำว่า “ให้ถือว่า” ซึ่งหมายความว่าต้องฟังยุติเป็นอย่างนั้น ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดเป็นผู้กระทำการอันฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเสียเองแล้ว จึงเป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มา ซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การที่ นายสุนทรฯ รองหัวหน้าพรรคมีชฉิมมาธิปไตย ซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคมีหน้าที่ควบคุมไม่ให้ผู้ซึ่ง พรรคส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้ง กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา ระเบียบ หรือประกาศ ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กระทำความผิดเสียเอง นับว่าเป็นการกระทำที่ร้ายแรงและเป็นภัยต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย กรณีจึงมีเหตุตามกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

ประเด็นที่สาม รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง มีบทบัญญัติในทำนองเดียวกับมาตรา ๖๘ วรรคสี่ เป็นบทบัญญัติที่บังคับว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองแล้วจะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวในขณะที่กระทำความผิด มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ไม่ได้เป็นบทที่ทำให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจได้

จึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากนายสุนทร วัฒวัลย์ รองหัวหน้าพรรคกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ในขณะที่กระทำความผิด เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

นายเฉลิมพล เอกอรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ